

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,*

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis decimā
mensis Januarii, Anno Domini M. DCC. LVIII.

M. FRANCISCO-DE-PAULA COMBALUSIER,
Doctore Medico, Præside.

Danturnè Morbi salutares?

I.

INTEGRA valetudo, punctum fugax, quo rarè gaudet Homo. (a) *Quin & habitus etiam exercitatorum qui ad summum bonitatis attingunt, periculosi, si in extremo constiterint; neque enim possunt in eodè permanere, neque quiescere.* Hominem igitur vel ab ejus ortu ad occasum usque contemplaturus, totumjterè dices à naturâ morbum. Quid mirum! Solidæ & fluidæ ex quibus constant partes, ab ordinationibus suis levi momento declives, indefinènti motu & labore illum exercent. Ambientia corpora eum continuò offendent. Undequaque impendent ipsi inopinata pericula. Hinc tum internorum cum externorum hostium præda, sui perpetuò patitur detrimentum. Immane idcirco quot & quantis obnoxius sit morbis! Quot & quàm furentibus, per universum vitæ curriculum, jactetur procellis! Vix inchoatus parentum luit pœnas. Vagitibus suam signat nativitatem. Crescit ille? Crescunt & humanæ fortis incommoda,

(a) Hippocr.
sect. 1. sph. 3.

* *Auctore M. ELIA COL DE VILARS, anno 1729.*

A

Dolorum agritudinumque hospitium, in deterius præceps labitur senescens. Suos quælibet ætas patitur manes, donec tandem atra nox claudat tragædiam. Ist hæc autem malorum ilias non artis medendi, sed rerum non naturalium, aut medentis culpâ; illæ quippe legitimo sui usu sanitatem largientes, abusu morbum; immò & mortem inferunt. Hic verò, nullius non morbi curationis satagens, irritando crabrones, ægro sæpè figit crucem. Sittat igitur aliquando pedem sagax naturæ speculator, ne scyllam vitare cupiens, incidat in Charybdim. Haudquaquam damnosi sunt omnes morbi. Quandoque detrimentum in bonum vertitur.

I I.

LICET morbi, quibus affligitur corpus humanum, sint in Solidis, Fluidorum tamen peccamina causam agnoscunt. Cum enim morbus inordinatus sit Solidorum motus à quo functiones læduntur, omnisque Solidorum motus à Fluidorum influxu pendeat, horum motus exlex functiones lædens, morbum efficiat necessum est. Ut igitur Fluida laudabili naturâ, copiâ & motu donata, bonorum omnium; sic à naturalibus hisce dotibus devia, omnium microcosmi malorum auctores habeto. Adeo verum sit Fluentis vim intus agere, insulamque per artus totam agitare molem, itaque ac reditu, universâ veluti radiatione, universum vivificare corpus. Hoc illius defectu, hæret immotum jacerque iners & otiosum cadaver. Licet ipsi ac viventi eadem Solidorum sit configuratio & apparatus, nihilofeciùs obire vitæ munia haud penes est illud; quia vitalis abest Fluentium potentia; nullus quippe Solidorum à seipsis motus; perennis verò Fluidorum motio. Quot viventis functiones, tot mirandi fluidorum effectus. Conceptio, nutritio, accretio, omnia tandem vitæ munia Fluidorum energię accepta referuntur. Ne Solidas tamen viventis partes otiosas & inertes existima. Elatere, licet à Fluidis oriundo, gaudent quo perpetim oscillant, liquida pînsunt, attenuant, urgent, & per omnem vel tenuissimorum tubulorum contextum longè latèque transmittunt; sic Solida, depromptas à Fluidis vires, in Fluida vicissim exerunt, hæcque fugam semper molientia coercent. Porro quandiu pacatus, expeditus & facilis est liquidorum influxus, tandiu viget à morbis incolumis homo. Verùm ubi primum ab *idiosyncrasia* aberrant; id est, vel copiâ, vel penuriâ, vel lentore, vel adulterino quodam sapore delinquant; tunc temporis exleges fiunt motus & sæpè pessum abit animalis œconomia; at non antea solidis, quam priùs fluidis inuritur labes; quâ quidem frequentius cruciantur legitimæ victus rationis nescii. Sed si hominis misera fors tulerit ut summâ valetudine frui nequeat, hoc saltem ipsi sit solatio, quodd effectus contra naturam adeo felices aliquando suboriuntur, ut periculosiora, imò & exitialia avertant mala. *

* Nonnulla in hoc paragrapho auctori nostro exciderunt, quæ nobis minus accurata videntur. 1° Censuimus morbum pariter & fluidis & solidis partibus inherere, idcirco perperam desuiri inordinatum solidorum motum: rectius verò dici physicam illam esse depravatam partium humani corporis conditionem, quâ functiones læduntur. 2°, Quemadmodum solida à seipsis immota, ita & fluida ex propriâ indole perennem non foriuntur motionem; sed ex solâ alternâ solidorum pressione. 3°, Sæpius in morborum

genesi, vitia primùm contrahit fluidorum moles, sequitur pressio pede labes solidorum; non nunquam invertitur ordo ille, v. g. cùm estranatum quoddam animi pathema, aut corporum ambientium vis agritudinem infert. Parcant venerandi vivi manes, si in hisce paucis parum ad exagitatam quæstionem spectantibus, ab ipsius mente recedamus. In reliquo totius thesæos contextu proposito scopo appositius congruente, ducent illum & antesignanum libenter agnoscimus.

TANTA vis est humani corporis mechanismi, ut si vitalis auræ multi sint exitus, innumeri dentur regressus ad sanitatem. Etenim mirabilis illa machinæ humanæ structura; liquidorum solidorumve motus perennes & reciproci, tot organorum, naturæ officinarum, coagmentatio & conformatio; mechanicæ tot musculorum dispositiones, ad omnem corporis actionem comparatæ, venarum arteriarumque sanguinalium & lymphaticarum stupenda multitudo, infinita penè divisio, nervorum toto corpore pertinentium innumera complicationes, elicum, secretoriorum ac emissariorum ductuum tantus apparatus, tot sunt arma quorum ope sub omni morbo sit naturæ conamen, quo hostiles succos vel domat, vel abigat, vel eliminet. Interdum verò natura salutem ægrotantis moliens victoriæ proflus impar, effectus viribus vincitur ipsa; hinc cujuscumque morbi triplex exitus. 1°. Ad sanitatem, cum male morata liquida, præpollente solidorum vi & robore, ad idiosyncrasiam reducuntur, aut per salutem crism foras amandari se sinunt. 2°. Ad alium morbum gravio rem aut levio rem per *metastasis*, vel imperfectam crism; cum scilicet noxia liquida, nec subacta, nec penitus eliminata, solidorum tamen elatere ad aliquam partem nobilio rem aut ignobilio rem transferuntur. 3°. Demum, & quidem infeliciter ad mortem; cum systaltica Solidorum virtus, præ deletrice liquidorum qualitate, funditus corrui t. Dum autem primo & feliciori morbi exitu beari nequit æger, nec sub tertio lethali occumbit, se felicem fateatur, si devictâ mortis falce, gaudeat secundo morbi eventu; quo salutari *metaptosi*, exitiali morbo liberatus, in mitio rem alium incidit. Sic secundarii morbi, qui pristinam mutarunt sedem, sæpenumero salutem afferunt. Nec minùs se beatum dicat is cujus natura, mediis etiam in ægrotationibus, ad sanitatem semper vergens, efficaci nisu, adversarios, malignolve humores, lethifera morbi semina, subegit, aut expulsi t fausta mali victrix.

I V.

SALUTARES fieri metastases, pejorun que morborum vitationes; haud stupefcer penès quem fuerit animalis œconomia cognitio. Organorum enim compages & virtus hanc imposuerunt naturæ necessitatem, quâ totis viribus in morbidæ materiæ subactionem & ad incernicula propulsionem contenderet, aut saltem, utpote sagax medicatrix, à nobili parte ad ignobilem eam ablegando, se sublevaret: sicque à periculosioribus malis viscera omnia expediret ac tueretur. Cum enim creatus fuerat homo non periturus, in se condit vitæ semina, quibus & morbum & mortem ipsam luctando, eluctari conatur; itaut inter ipsamet necis pericula videatur ad vitam ordinatus, & etiam graviùs ægrotans, innato sibi vitali principio, mille modis ad sanitatem tendat. Hinc tot & tam variæ crises, & tam diversæ metastases, tot & tam inopinatæ morborum solutiones, quas omnes, bonis ægrotantium rebus successuras, tot salutares verè dixeris morbos, in quibus annuendis, immo & nonnunquam provocandis, non minùs versatur medentis industria, quàm in illis aver tendis nefas; sit quippe morbus aliquando morbi sanatio, inabsoluta quidem sub morbi transmutatione, aut adhuc vigente crisi; sed vitam morti proximam cum leviori & à periculo vacante morbo commutari, sanescere existima. Salubre quidem est, ægrum ad nihilum mox recasurum, ab orci faucibus ereptum, in tuto collocari.

Epiph.

AMBIGIS nunc hæresque dubius utrum sub statu morbofo quid salutari esse possit? Hoc tamen non secus reperies in plurimis morborum judicationibus. Et verò quid salubrius *perirrhois*, quibus ex universo corporis ambitu humores in alveos & cavitates, veluti per emissaria quædam deponuntur, atque ita universum corpus hostilibus repurgatur succis, aliquando per renes & vesicam, interdum per vomitum, aut alia corporis effluvia? Ad hunc modum, teste experientiâ, & observante divino Sene, summo observationum magistro, (a) quibus in febribus aures obsiduerint, sanguis è naribus effluens, aut alvus exturbata, morbum solvit. (b) Mulieri, menstruis deficientibus, è naribus sanguinem fluere, bonum. (c) Caput laboranti & circumcirca dolenti, pus aut aqua, aut sanguis effluens per nares, aut per os, aut per aures, solvit morbum. (d) Melancholicis & nephriticis, hæmorrhoides supervenientes, bonum. (e) A longo alvi profluvio detento, sponte superveniens vomitus, alvi profluvium solvit. (f) Ophthalmiâ laborantem, ab alvi profluvio corripit, bonum. (g) Insanientibus, si varices, aut hæmorrhoides supervenerint, insanie solutio fit. (h) Si à leucophlegmatia detento, vehemens diarrhæa superveniat, morbum solvit. Num sub confluentibus variolis pthyalismus in adultis, alvi fluxus in infantibus, tanti sunt momenti, ut si defecerint, præsens imminet vitæ discrimen? Num diarrhæa malignis febribus superveniens, lympham acrem nervosum genus instantem, ab intestina deflectendo, & spasmis, & deliriis, & soporosis affectibus occurrit? Num paralysis artus invadens, apoplexiam solvit? (i) Num febrem convulsioni supervenire melius est, quàm febri convulsionem? (k) enim à convulsione, vel tertiano detentus, febre superveniente, liberatur. Haud minùs inconcussa suppeditant hujus assertionis argumenta scabies, herpes, erysipelas, arthritis, bubones, achores, favi, &c. quæ si inauspicatò introcesserint, vanuerintque, vel præposterè sanata sint, lethales aut graves affectus inducere solent. Hæc autem averfurus est Medicus? contra, artis est solertia rursùs isthac evocandi in quæ relabi prodest; quemadmodum quid simile interdum expedit promoveri cauteriis, epispasticis, cucurbitulis, frictionibus, & aliis hujuscemodi præfidiis quorum ope ab imis visceribus ad habitum avocatis pravis succis, infecta mala ægrotantium saluti vertuntur; quippe sunt morbi qui juvant, & quibus cum tuta manet sanitas,

Ergo dantur salutares Morbi.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Stephanus-Ludovicus Geofroy, Scholarum Professor.	M. Joannes-Franciscus Paris.	M. Joannes Thieullier.
M. Dionysius Pautier de Labreuille.	M. Dionysius-Claudius Doucet.	M. Jacobus Verdelban des Moles, Serenissimi Principis Condai Consiliarius & Medicus.
M. Natalis - Andraas-Joannes Chesneau.	M. Bartholomæus-Tissanus le Clerc.	M. Claudius Person.

Proponebat Parisiis NATALIS-NICOLAUS MALLET, Carnutæus, Doctor Medicus Remensis, necnon Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1758, A SEXTA AD MERIDIEM.